

Методичне забезпечення лекційного матеріалу представлено методичним посібником «Еволюційно-екологічні аспекти зоології хребетних» [5].

Список використаних джерел:

1. Айсмонтас Б.Б. Структурно-логические конспекты по учебным дисциплинам: за и против: [Електронний ресурс]. Режим доступу URL: <http://psi.lib.ru/statyi/icemont/stlogk.hton>
2. Вакуленко Т.С. Педагогічні вимоги до схемографічних засобів навчання. *Вісн. Львів. ун-ту. Сер. Педагогіка*. 2009. Вип. 25. С. 201–207.
3. Комарова О.А. Особливості формування випереджального рівня освітнього потенціалу суспільства. *Економічний часопис-XXI*. 2011. № 9-10. С. 57–60.
4. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання : метод. посіб. для студ. / уклад. : Л.Л. Бутенко, О.Г. Ігнатович, В.М. Швирка. Старобільськ, 2015. 112 с.
5. Харченко Л.П., Ковтун М.Ф., Ликова І.О. Еволюційно-екологічні аспекти зоології хребетних : навч. посіб. Харків, 2019. 87 с.

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Харченко О.В.

(Київ, Україна)

Барбінова А.В.

(Полтава, Україна)

Виклики сьогодення в умовах пандемії вимагають від сучасного вчителя чіткої організації дистанційної освітньої діяльності. Дистанційна освіта – це нова форма організації освітнього процесу, що базується на принципах самостійної діяльності школярів. Середовище такого навчання характеризується тим, що часто учні з різних причин віддалені від учителя в просторі або часі, проте, мають можливість у будь-яку хвилину підтримувати зв'язок із педагогом, користуючись досягненнями сучасних інформаційних технологій. Однак, рівень засвоєння знань учнями певною мірою залежить від здатності вчителя організувати дистанційний освітній процес, його навичок і здібностей, рівня творчого потенціалу. Вчитель певною мірою виступає модератором дистанційного навчання, оскільки від його професійних компетентностей забезпечується реалізація співтворчості в межах гуманістичної парадигми.

Реалізація творчого потенціалу вчителя, розвиток і прояв його креативної індивідуальності забезпечує творчий характер діяльності, що особливо важливо для організації дистанційного навчання.

Технології дистанційного навчання надають можливість учителю реалізувати особисті освітні потреби – оволодіти новими знаннями, уміннями та напрямками професійної діяльності, оновити та осучаснити знання, підвищити соціальну та професійну активність, реалізувати творчий потенціал.

Реальність, яка відображається в терміні «потенціал», перебуває на межі природного (об'єктивного) і соціального (суб'єктивного), внутрішнього і зовнішнього, статичного і динамічного, тому творчий потенціал особистості педагога є інтегрованою властивістю у вигляді здібності, що дає змогу людині здійснювати предметну діяльність [1].

О. Колгатін стверджує, що вчителів—гуманісту й моральному наставникові, здатному систематично і послідовно створювати умови для розвитку свідомості та самосвідомості особистості учня, мають бути притаманні критичне педагогічне мислення, яскрава індивідуальність, фундаментальні знання, професійно-педагогічні здібності, уміння і навички самоосвітньої та самовиховної діяльності, досвід творчого розв'язання педагогічних задач [3, с. 78].

Актуальними для розвитку творчого потенціалу вчителя в умовах дистанційного навчання є погляди В.Кан-Калика на розвиток творчості педагога. Автором визначено такі вимоги до планування творчості в педагогічній діяльності, а саме: чітке усвідомлення кінцевої мети навчально-виховної взаємодії (очікуваний результат); співвідношення запланованих взаємодій із психолого-педагогічною теорією; співвідношення запланованих взаємодій із загальною системою педагогічного процесу; конкретизація запланованої взаємодії щодо власних, авторських педагогічних поглядів; врахування індивідуально-неповторних особливостей певної ситуації (вікових, соціально-психологічних, індивідуально-типологічних тощо); вірогідний прогноз близьких і віддалених у часі результатів взаємодії; пошук оптимальних шляхів здійснення запланованої взаємодії [2, с. 81]. Педагог має бути готовим знаходити оптимальні засоби та методи, щоб виховувати в учнів здатність критично сприймати «фейкові» новини, уміння відсіювати неправдиву інформацію й спростовувати її. Таким чином, вчитель має слідкувати за безпекою учнів у соціальних мережах, пропонувати до опанування лише надійні і перевірені Інтернет-ресурси.

Погоджуючись із думкою автора, варто додати, що творчий потенціал учителя як запорука ефективного впровадження дистанційних технологій, має відповідати таким параметрам:

- оптимістичне прогнозування;
- активний вплив на соціальні процеси;
- варіативність.
- мобільність.

Оптимістичне прогнозування – передбачення розвитку особистості з орієнтацією на позитивне в ній і перетворення всієї структури особистості через вплив на позитивні якості. Враховуючи, що технології дистанційного навчання базуються переважно на самостійній роботі учнів, то в учнів можуть виникати труднощі у пошуку інформації та її засвоєнні. При оцінюванні навчальних досягнень учня вчитель має враховувати цей факт, а тому має акцентувати увагу на позитивних якостях учнів, а на виявлені помилки має реагувати обережно, не принижуючи особистість учня. Важливо постійно створювати сприятливий настрій, емоційне піднесення. Учень має відчувати, що його наставник не суворий контролер, а добрий учитель, який завжди прийде на допомогу. Необхідно створити умови для повноцінної самореалізації школярів, прояву успішності, самоствердження, підвищення їх самооцінки.

Активний вплив на соціальні процеси передбачає формування готовності учнів входження у сучасне суспільство, яке відзначається динамічністю, мінливістю, постійним розвитком науково-технічного прогресу. Соціокультурна ситуація в суспільстві стимулює виникнення освітніх потреб, спрямованих на актуалізацію здібностей до саморозвитку особистості, розкриття її творчого потенціалу. У сучасному освітньому просторі України дистанційне навчання

набуває рис соціальної технології, оскільки сприяє ефективному вирішенню низки соціальних завдань, зокрема, усвідомлювати свою соціальну значущість, проявляти громадянську позицію, мати ціннісні орієнтації. Цей аспект вимагає від вчителя дотримуватися під час дистанційного навчання триєдиної мети уроку: освітньої, виховної, розвивальної.

Варіативність дистанційних технологій відкриває перед вчителем широкий спектр застосування методів, засобів і форм здійснення освітнього процесу дистанційно. Постійне застосування одного й того ж самого методу виснажує учня, робить уроки не цікавими і нудними. Відповідно до сучасних тенденцій розвитку освіти доцільно обирати ті форми, методи, технології дистанційного навчання, які найбільшою мірою відповідають тренуванню розумових здібностей, логічного інтелекту і вербальних навичок у процесі комунікації з викладачем. Тому творчий вчитель має постійно самовдосконалюватися та слідкувати за педагогічними інноваціями. Використання дистанційних форм і методів навчання сприяє індивідуалізації процесу професійного становлення, спонукає учнів до самостійної роботи, формує в них інформаційну культуру, налаштовує на оволодіння інноваційними засобами здобуття та застосування інформації.

У дистанційному навчанні існує відстань між викладачем і учнем, тому відповідальність за самостійне опанування теми покладається на учнів та їх батьків. Розуміючи, що більшість батьків не в змозі постійно контролювати освітній процес дитини, вчитель має забезпечити умови для можливості постійної комунікації, учасниками якої є учні, батьки та інші вчителі. Мова йде про мобільність дистанційного навчання. Мобільність дистанційного навчання передбачає можливості опрацювання інформації в будь-який час із застосуванням різних гаджетів. Мобільність полягає у забезпеченні оперативного доступу до інформаційних ресурсів Інтернет; можливості перевірки та контролю знань у дистанційному режимі; можливості організації лабораторних практикумів у віртуальному режимі через реалізацію віддаленого мережного доступу до реального лабораторного обладнання; створенні «віртуальних груп» для оперативної взаємодії між учнями, вчителями та батьками. Вивчення програмового матеріалу можна здійснювати так: оприлюднювати завдання для самостійної роботи учнів на сайті закладу освіти з методичними рекомендаціями щодо їх виконання; організовувати щоденне навчальне спілкування з учнями за допомогою своїх освітніх ресурсів (сайтів, блогів), а також здійснювати індивідуальну допомогу учням через Skype, Viber, WhatsApp тощо; розміщувати на Google Диску мультимедійні матеріали (презентації, відеоролики), які допоможуть учневі у вивченні зазначеної теми; надати учням перелік інтернет-джерел, які сприятимуть легшому засвоєнню програмового матеріалу.

Чітко організований процес дистанційного навчання, заснований із урахуванням оптимістичного прогнозування, активного впливу на соціальні процеси, варіативності та мобільності дає якісно нові результати дистанційного навчання. Перевагами дистанційного навчання для учнів є: вміння адаптуватися до змінних життєвих ситуацій; розвиток самостійності; навички користування сучасними інформаційними технологіями; генерувати нові ідеї, здатність виокремлювати основну і додаткову інформацію. Впровадження дистанційних технологій в освітній процес змінюють завдання сучасного викладача – не лише надати учням знання відповідно до затвердженого навчального плану, але і забезпечити його життєво важливими навичками роботи з інформацією, умінням

ефективно взаємодіяти з колегами, в тому числі через Інтернет, а також постійно розвиватися і вчитися самостійно.

Сучасний спектр інформаційних технологій суттєво розширює можливості до розвитку творчого потенціалу вчителя. Соціальні мережі, блогі, цифрові аудіо- та відео- контенти дають можливість з одного боку мати необмежений доступ до найновіших світових навчальних ресурсів, а з іншого – дозволяють підтримувати комунікацію в будь-який час, в будь-якому місці.

Список використаних джерел:

1. Бірюк Л.Я. Розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя початкових класів як основа формування комунікативної компетентності / Л. Я. Бірюк // *Наук. праці Дон. нац. техн. ун-ту.* – Донецьк : ДВНЗ «ДонНТУ», 2008. – Вип. 2 (133). – С. 73–80. – (Серія «Педагогіка, психологія і соціологія»).
2. Кан-Калик В.А. Учителю о педагогическом общении: книга для учителя / В.А. Кан-Калик. – М. : Просвещение, 1987. – 190 с.
3. Колгатін О.Г. Педагогічна діагностика та інформаційно-комунікаційні технології : монографія / О.Г. Колгатін. – Х. : ХНПУ, 2009. – 324 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ ХІМІКІВ ТА БІОЛОГІВ ЯК ОДИН З ГОЛОВНИХ ЧИННИКІВ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ ТА НАВИЧОК РОБОТИ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ (з досвіду роботи)

Чаплагіна В.М.
(Львів, Україна)

Проблема підготовки майбутніх вчителів для роботи у середній школі.

Вища школа готує вчителів для середньої школи. Здійснюється методична, психологічна та педагогічна підготовка майбутніх вчителів. Зі студентами працюють викладачі вищої школи. Студенти на практику приходять методично та педагогічно підготовленими. Але з психологічної сторони діти « старші за віком (незначно старші)», зустрічаються і працюють з дітьми молодшого віку. Як відомо, це підтверджують і психолого-педагогічні спостереження, молодші за віком можуть бути, і бувають достатньо часто, провокаційними по відношенню до молодих вчителів, а тим більше, до студентів – практикантів. Впевнена, що біля 60-70% студентів – практикантів, саме під час педагогічної практики остаточно приймають рішення, чи працюватимуть надалі у школі. І тут роль наставника-вчителя середньої школи значно зростає.

Сучасна система організації та проведення педагогічної практики.

Останні роки, ми стикаємося з таким варіантом: студенту необхідно пройти обов'язково педагогічну практику, але він чітко знає наперед, що працювати до школи не піде, тобто, або не хоче, або вже має роботу в іншій галузі, яка влаштовує матеріально, морально тощо. До речі, серед такої категорії студентів є достатньо добре знаючих фактичний матеріал, дехто має такі особисті якості та вміння, які подобаються школярам, і такі молоді люди придатні до роботи в школі. Але особистісне відторгнення студентом саме такої можливості будувати кар'єру, ставить своєрідний бар'єр, фільтр, через який «не проходить аура співпраці з учнями». Так жаль, спостерігати за цим, адже у школах має ж